

Akademia Górnictwo-Hutnicza
im. Stanisława Staszica w Krakowie
AGH University of Science
and Technology

AGH

Opracowanie wielokanałowego układu scalonego w technologii
CMOS do rejestracji aktywności neuronalnej oraz jego aplikacja w
funkcjonalnych badaniach mózgu

mgr inż. Beata TRZPIL-JURGIELEWICZ

promotorzy:

prof. dr hab. inż. Władysław DĄBROWSKI

dr inż. Paweł HOTTOWY

Plan prezentacji

- 1 Systemy do rejestracji aktywności elektrycznej żywych tkanek nerwowych
- 2 Projekt liniowego pseudo-rezystora w zakresie $G\Omega$
- 3 Operacyjny wzmacniacz transkonduktancyjny
- 4 Weryfikacja elektroniczna i neurofizjologiczna układu scalonego HiFiNeuroPre

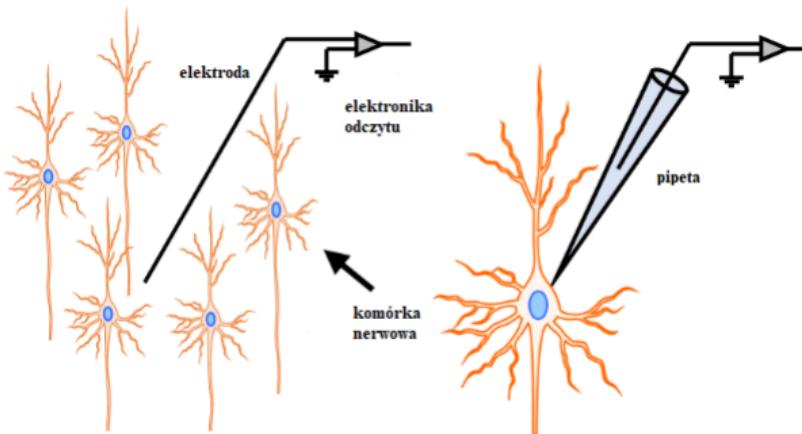
Część I

Tematyka pracy

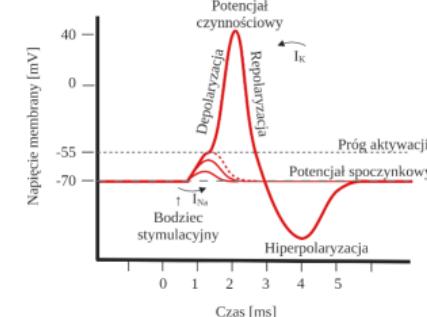
Wstęp

Techniki pomiarowe wewnętrz i zewnętrzkomórkowe w neurobiologii

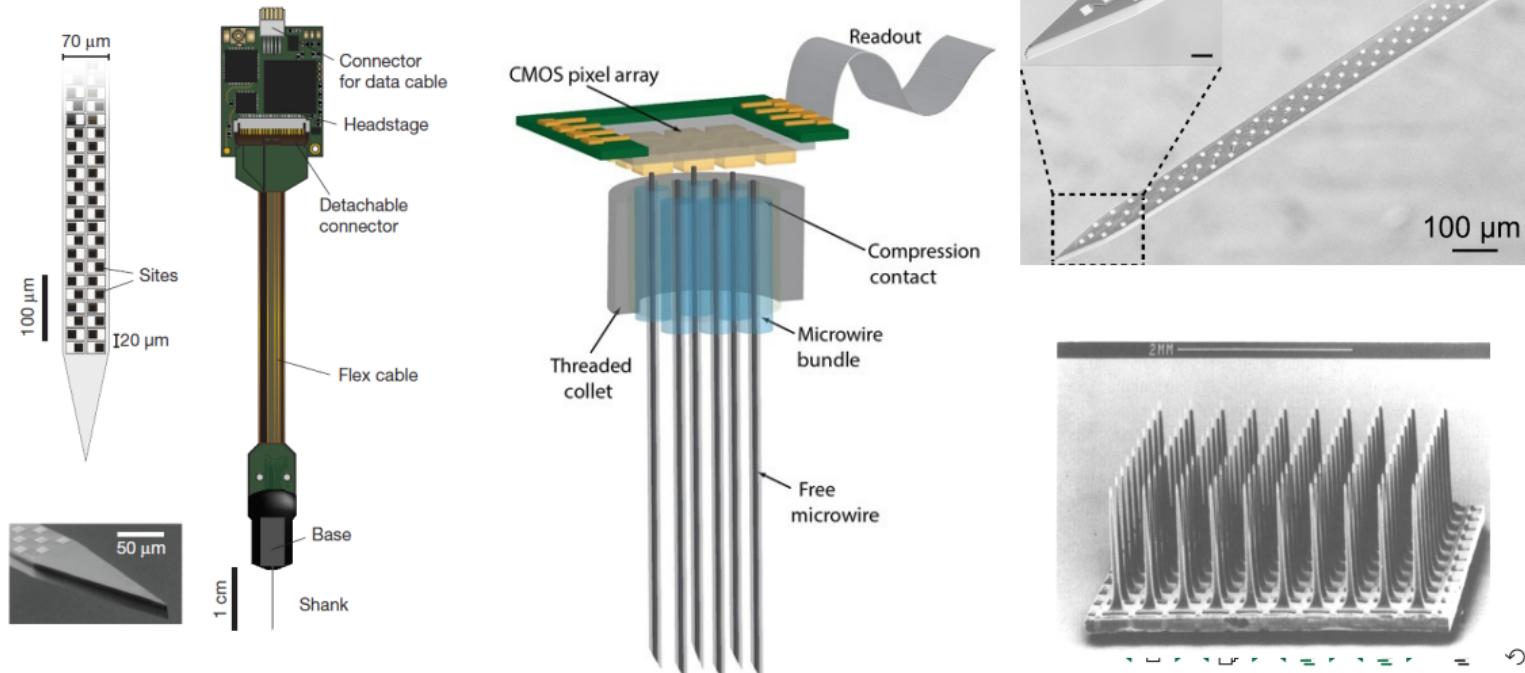
- różne amplitudy sygnałów
  - inwazyjność badań
  - obszar badań

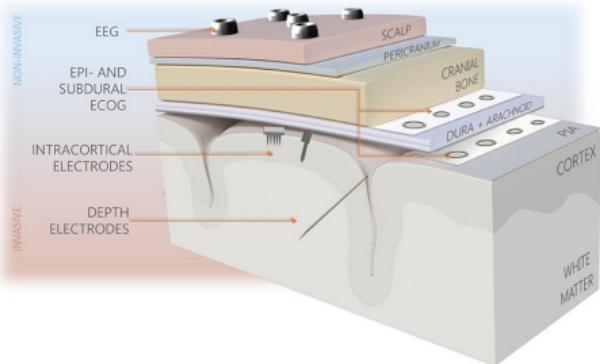
Potencjał czynnościowy

Kierunki rozwoju współczesnych systemów pomiarowych i matryc mikroelektrodowych

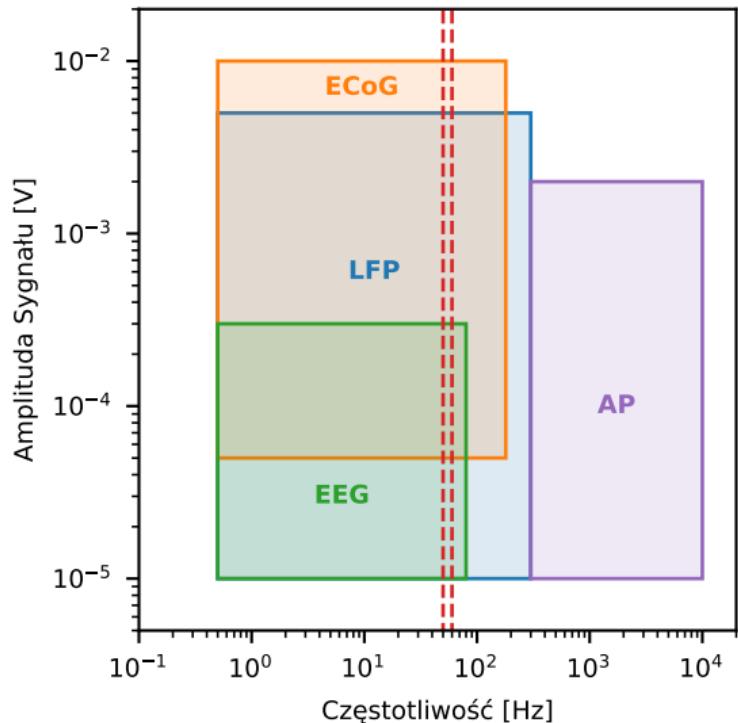

Zakresy amplitud i częstotliwości sygnałów neuronowych

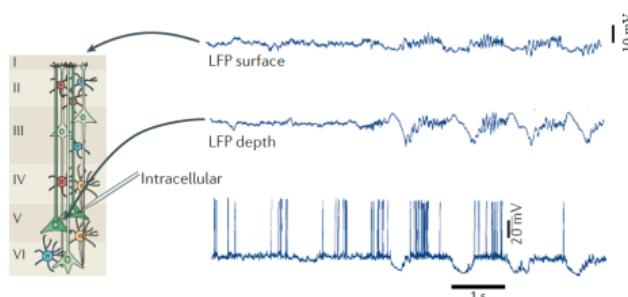
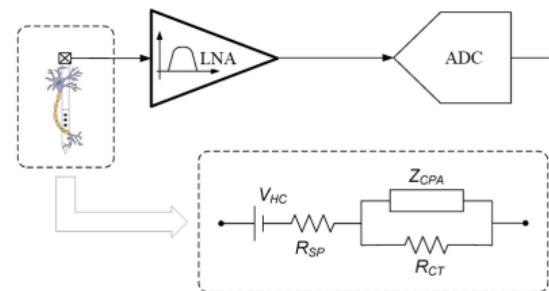

Metody rejestracji

- LFP – Local Field Potential
- AP – Action Potential
- ECoG – Electrocorticography
- EEG – Electroencephalography

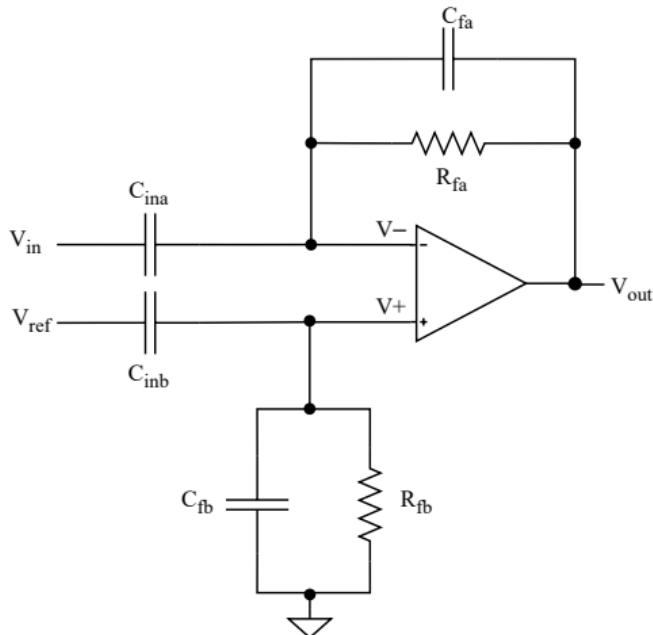
Kanał rejestracji neuronowej z wykorzystaniem elektrod zewnętrzkomórkowych

Wymagania stawiane interfejsom neuroelektronicznym umożliwiającym rejestrację sygnałów LFP i AP

- Offset stały na styku elektrody – do 1 V do 2 V
- Szумy $< 5 \mu\text{V}$ dla pasma LFP i AP
- Liniowość rejestrowanego sygnału
- Pobór mocy – limit ogrzewania tkanki mózgowej – mniej niż 1 °C
- Zróżnicowane sygnały: amplituda do 10 mV_{pp} dla LFP i od 50 µV dla AP
- Skalowalność systemu – tysiące kanałów dla przyszłych systemów

Sprzężenie zmiennoprądowe

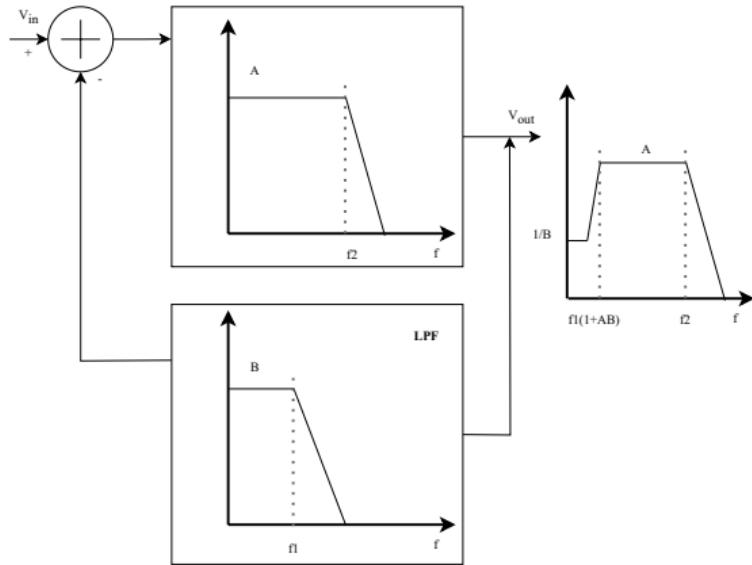
Wyzwania związane z sprzężeniem AC

- Niska dolna częstotliwość graniczna rzędu $\sim 1 \text{ Hz}$
- Pojemności w technologii CMOS są rzędu $f\text{F} \cdot \mu\text{m}^{-2}$
- Rezystancja sprzężenia zwrotnego w zakresie $T\Omega$

Zalety

- Usunięcie składowej stałej od elektrody niezależnie od jej wartości
- Wydajność szumowa i poboru mocy

Sprzężenie stałoprądowe

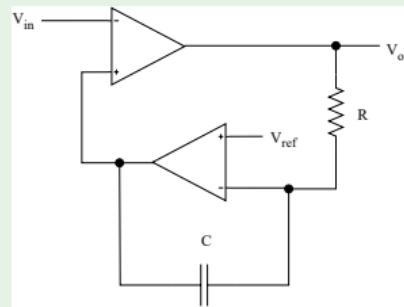

Wyzwania związane z sprzężeniem DC

- Duża wrażliwość na offset
  - Pobór mocy

Zalety

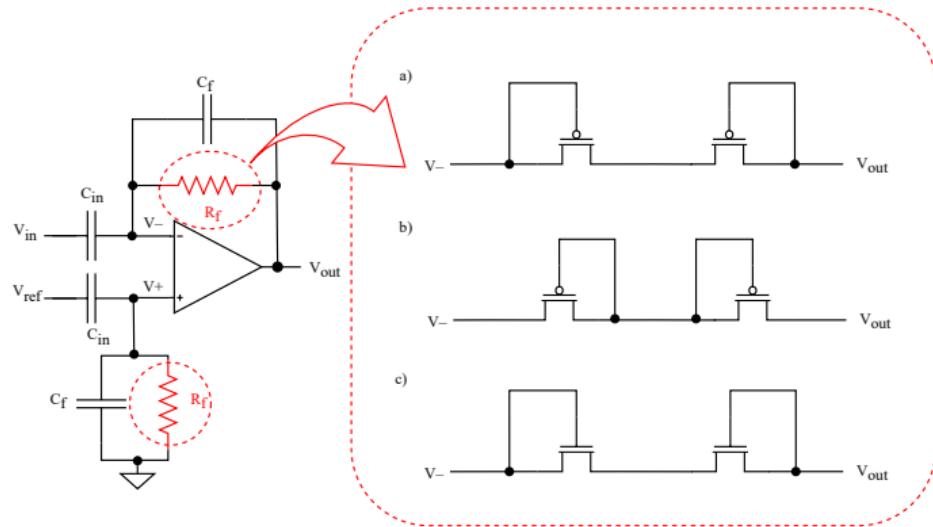
- Brak konieczności używania dużych rezystancji w pętli sprzężenia zwrotnego

Część II

Liniowy pseudo-rezystor

Podstawowe rozwiązania pseudo-rezystorów

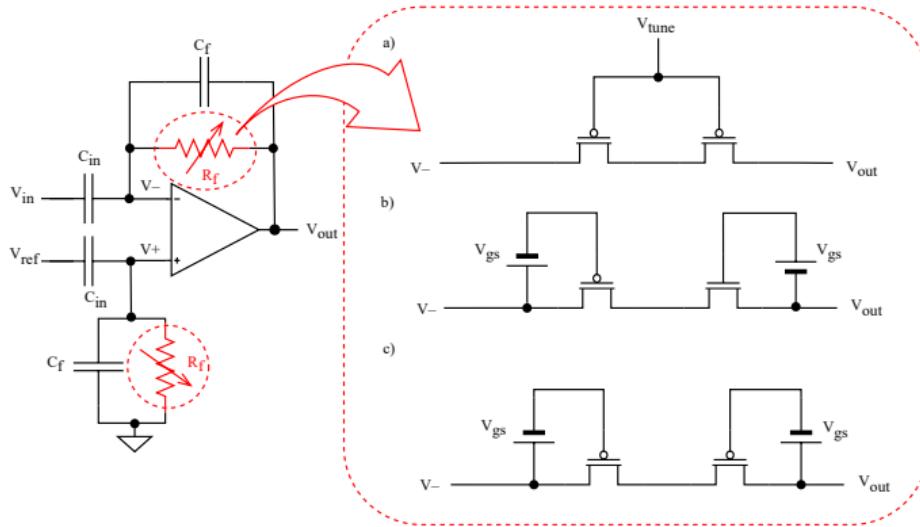

Wady

- stała rezystancja
- brak możliwości regulacji częstotliwości granicznej

Podstawowe rozwiązania pseudo-rezystorów - regulowana wartość rezystancji

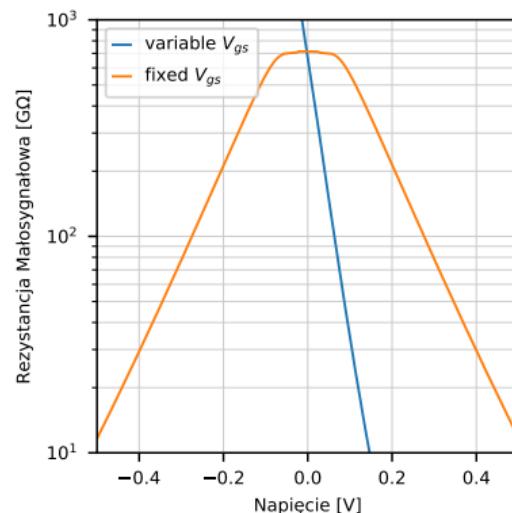
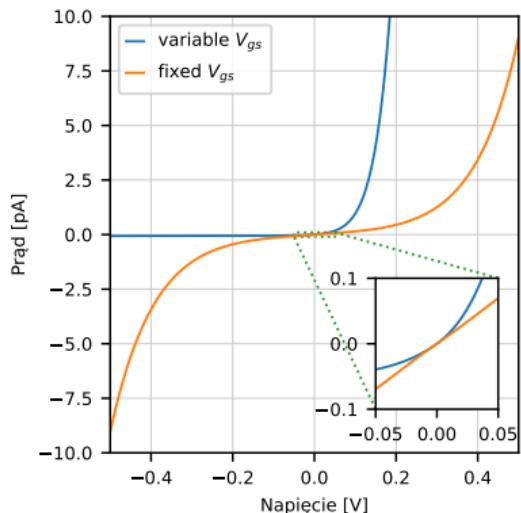
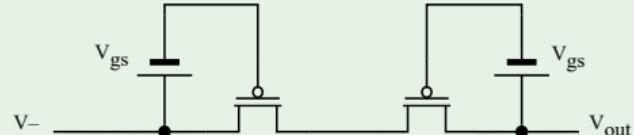
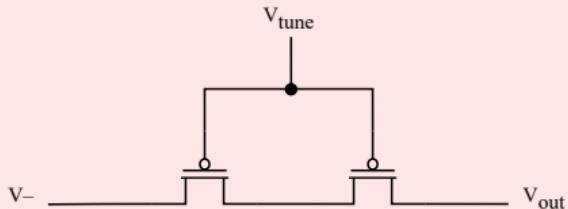
Regulacja częstotliwości granicznej

Zmieniające się napięcie panujące pomiędzy bramką a źródłem tranzystora w zależności od sygnału wejściowego

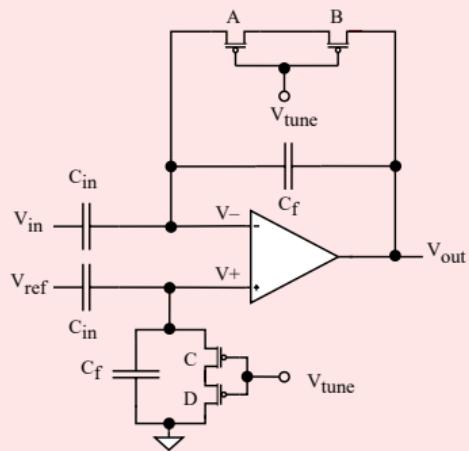
Zachowanie stałego napięcia pomiędzy bramką, a źródłem niezależnie od sygnału wejściowego

Analiza stałoprądowa

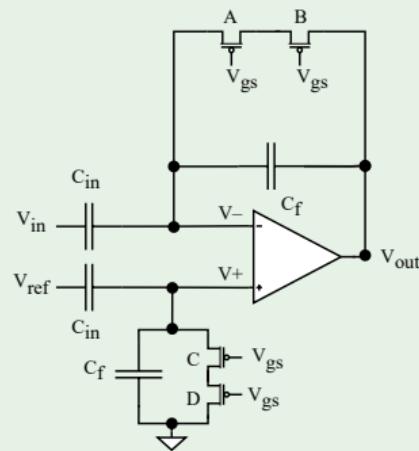

Architektura wzmacniacza neuronowego wykorzystującego sprzętowanie zmiennoprądowe w różnych implementacjach pseudo-rezystorów

Zmienne napięcia na bramce –
variable – V_{gs}

Sąłe napięcia na bramce –
fixed – V_{gs}

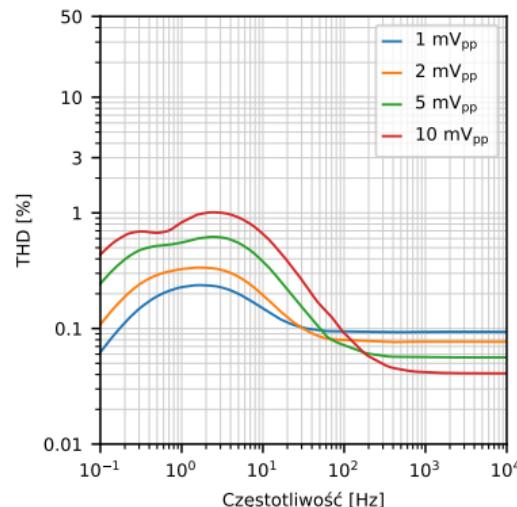
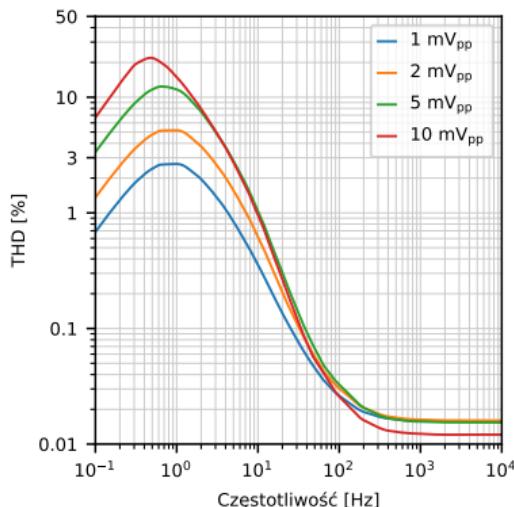

Analiza Transient sprzeżenia AC

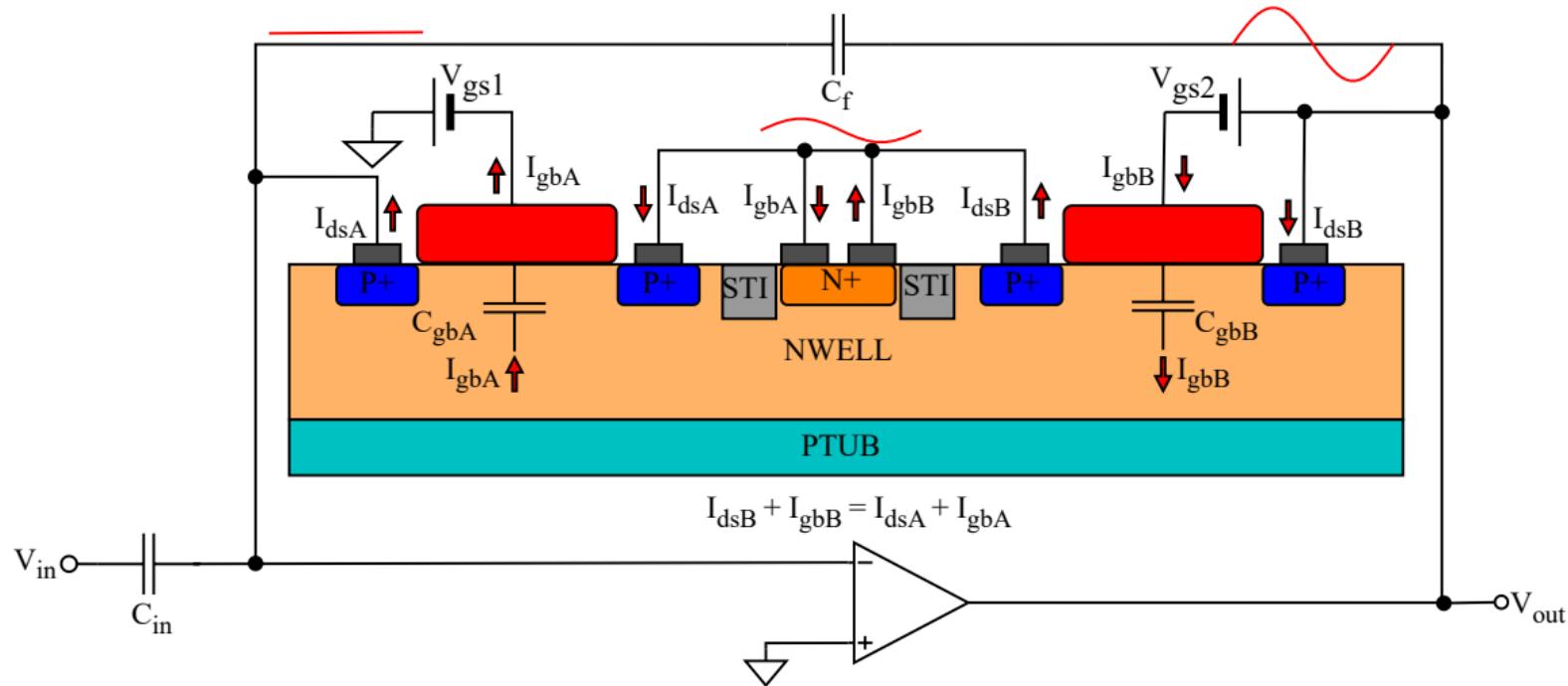
Ustawienia symulacji

- Częstotliwość graniczna dla sprzeżenia AC $\sim 1 \text{ Hz}$

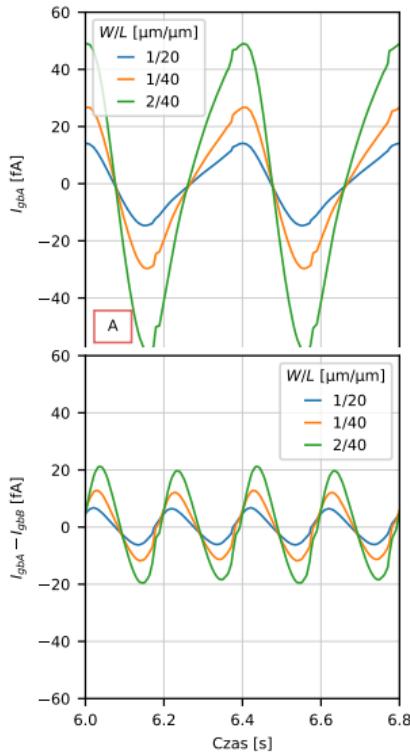
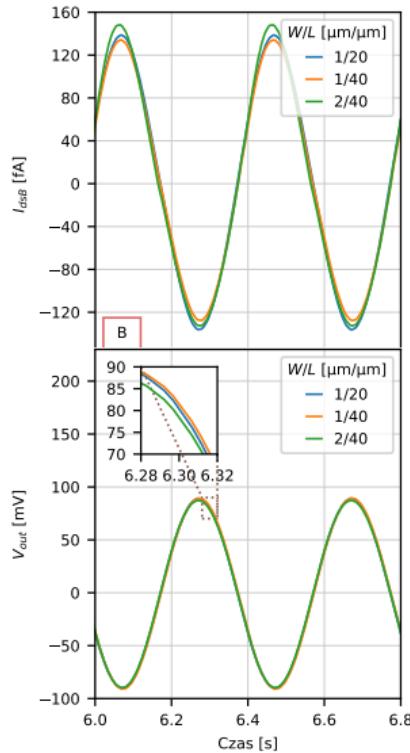
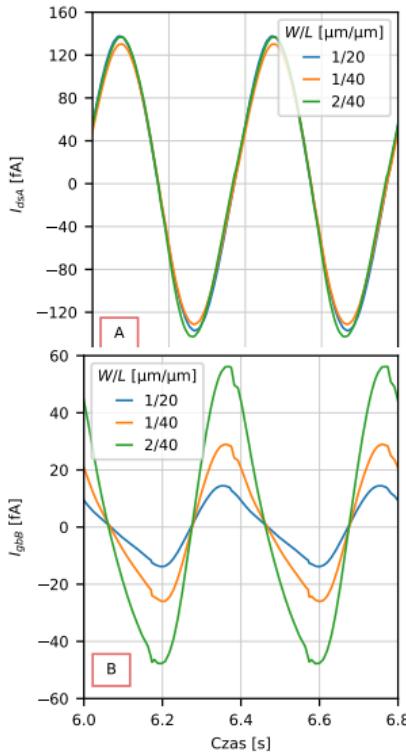
$$\text{THD} = \frac{\sqrt{\sum_{n=2}^{+\infty} U_k^2}}{U_1}$$

Projekt przedwzmacniacza z modelem pseudo-rezystora w technologii 180 nm XFAB

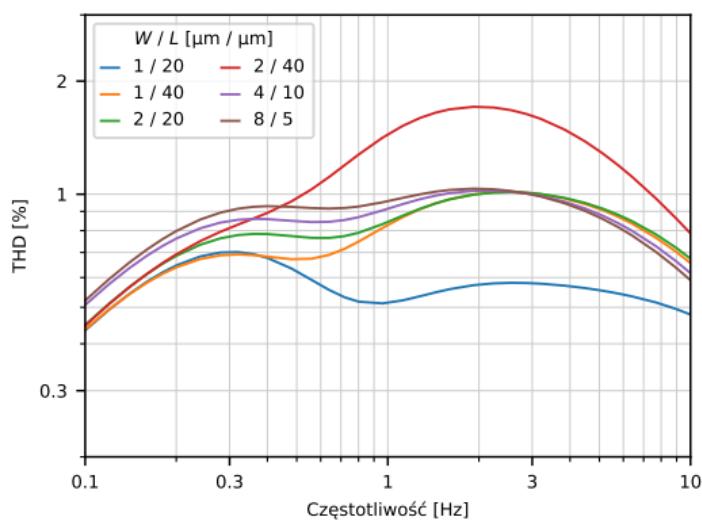

Wpływ pojemnościowych prądów bramki pseudo-rezystorów na zniekształcenia w technologii 180 nm

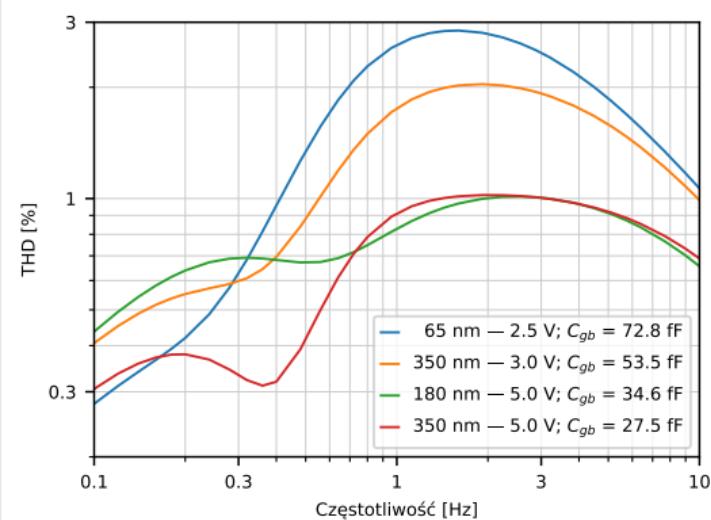

Skalowanie zniekształceń z powierzchnią bramki i grubością tlenku tranzystorów tworzących pseudo-rezystory

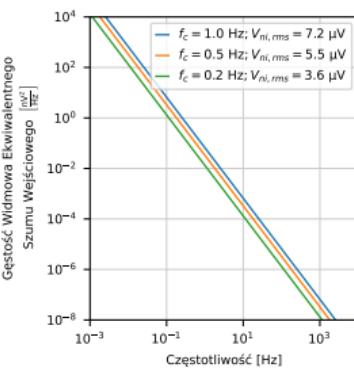
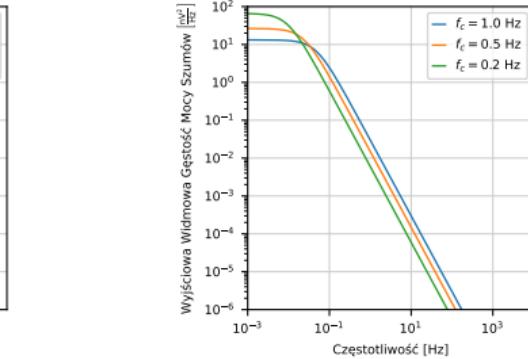
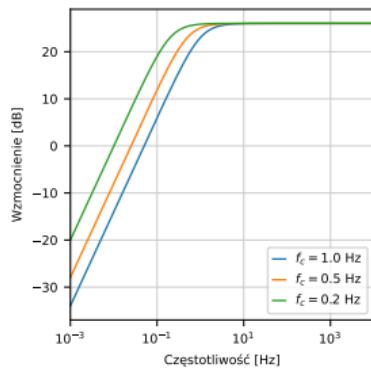
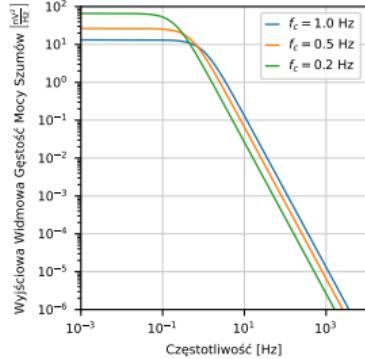
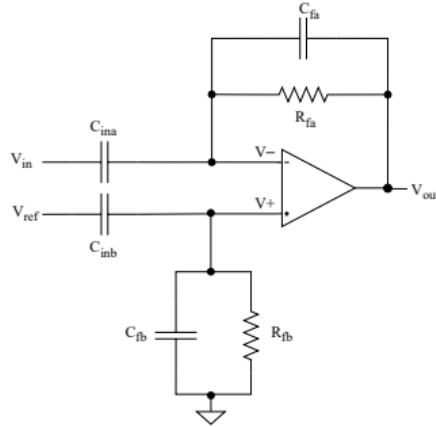
Powierzchnia bramki – technologia 180 nm

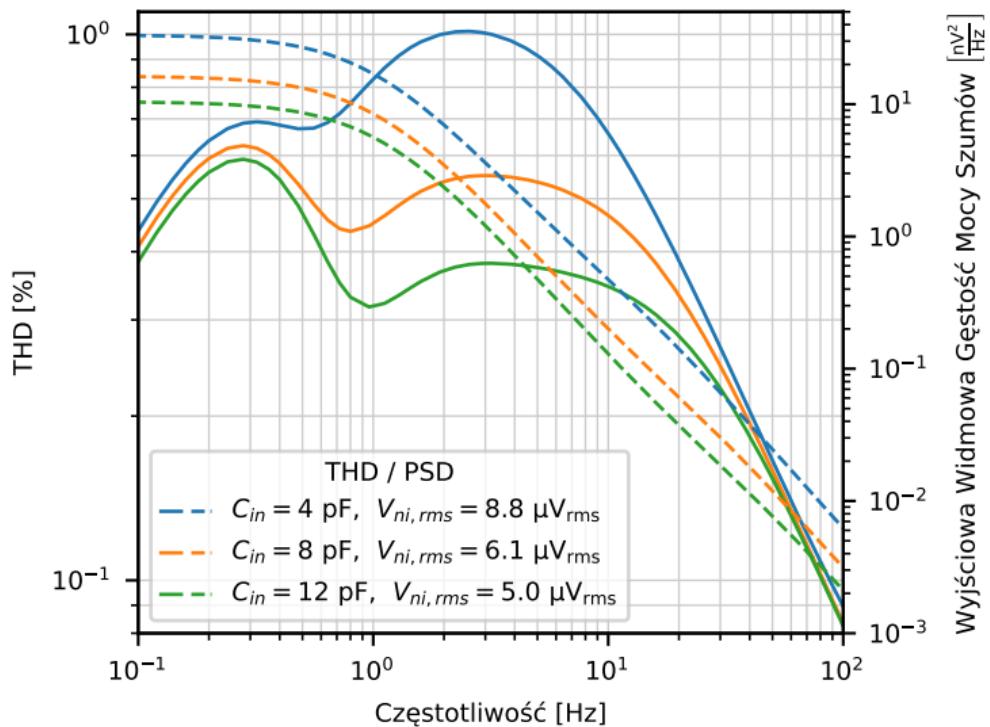
Zależność od technologii

Szumy

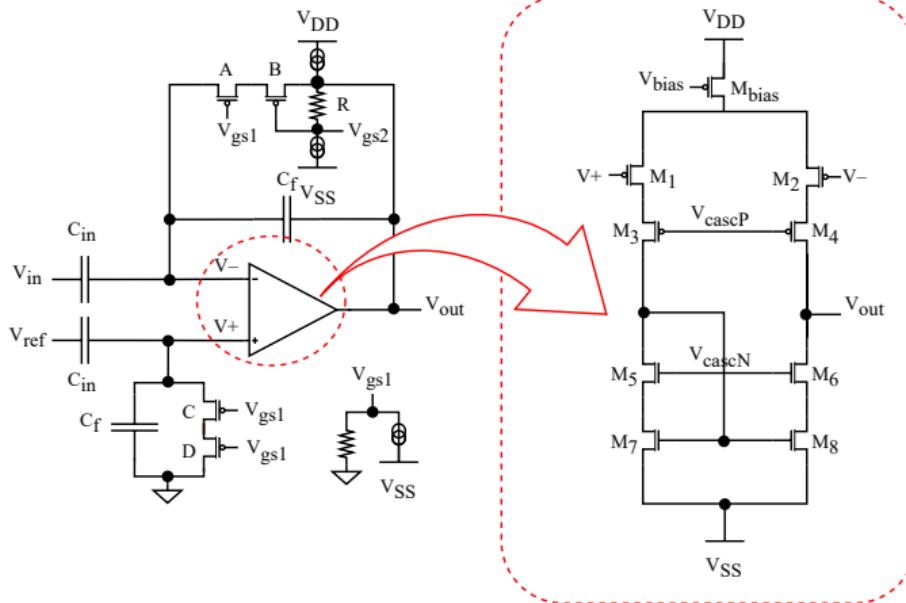
Wpływ pojemności wejściowych na szумy i zniekształcenia

Część III

Operacyjny wzmacniacz transkonduktancyjny

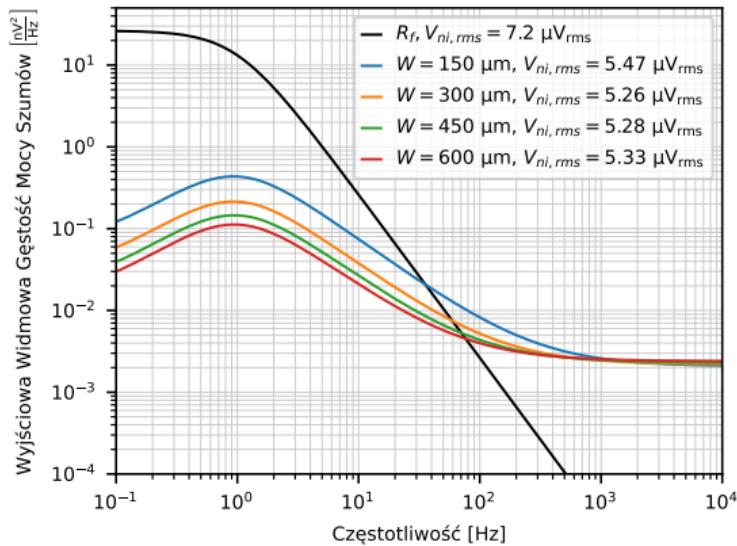
Implementacja teleskopowej kaskody ze zintegrowanym sprzężeniem AC

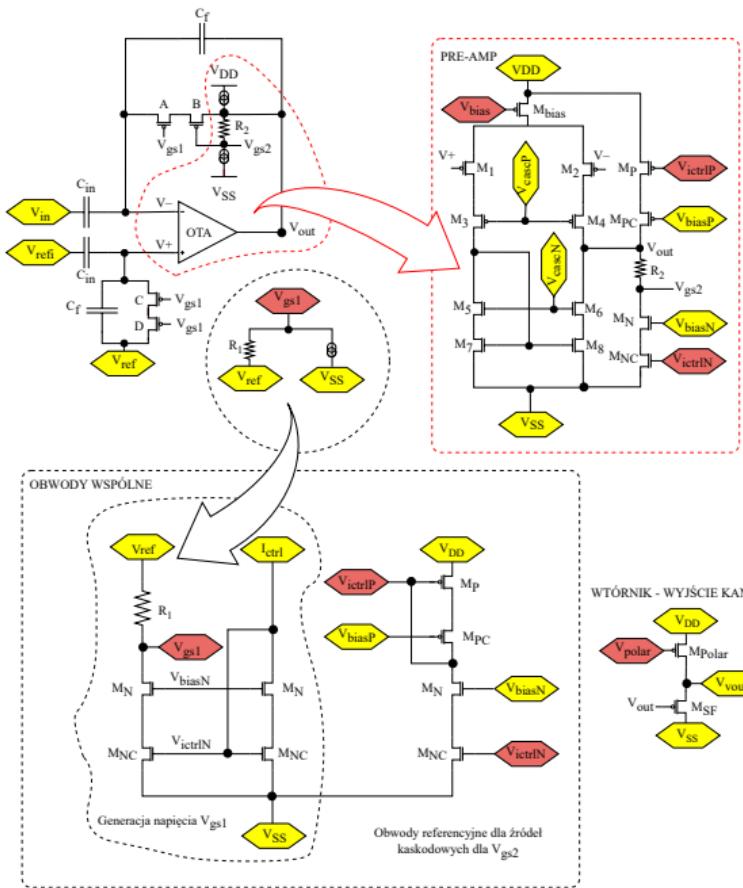

Kluczowe wymagania

- optymalizacja szumowa
- powierzchnia
- pobór mocy

Analiza szumowa pary różnicowej

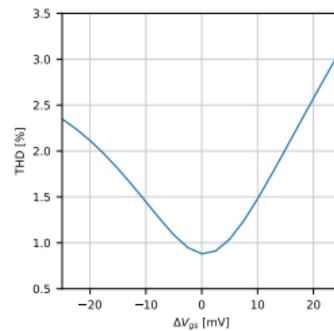
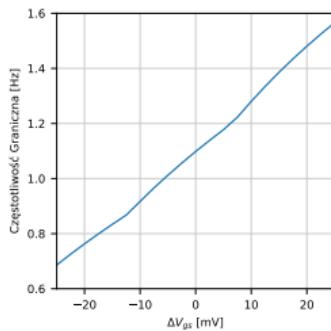
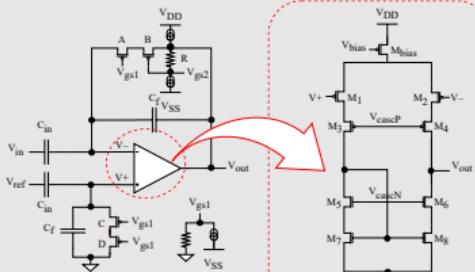

Przedwzmacniacz z
wejściowym obwodem
sprzęgającym AC oraz obwody
polaryzujące

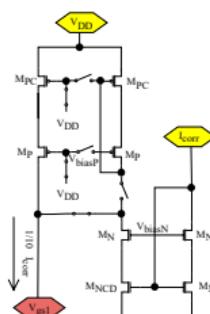
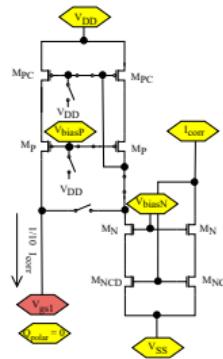
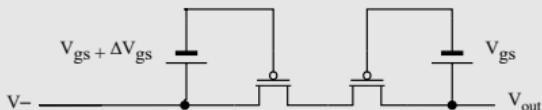
Kluczowe tranzystory	<i>W</i> [μm]	<i>L</i> [μm]
<i>M_{bias}</i>	10	10
<i>M₁, M₂</i>	300	1
<i>M₃, M₄</i>	20	2
<i>M₅, M₆</i>	5	5
<i>M₇, M₈</i>	4	48

Blok korekcji

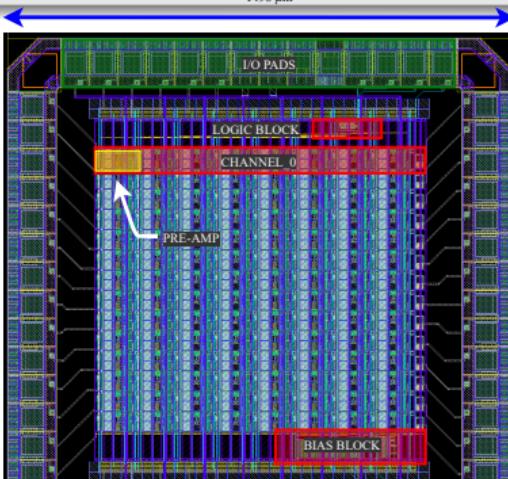
Projekt kanału

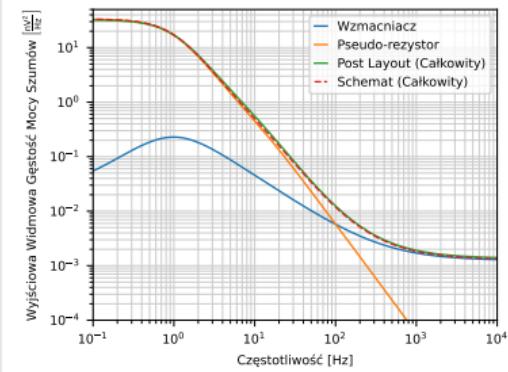
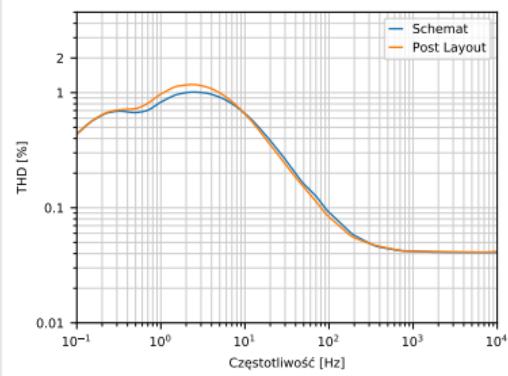
Wyzwania do rozwiązania

- 8 wersji przedwzmacniacza
- 14 kanałów pomiarowych
- cztery wersje rozmiarów tranzystorów PMOS tworzących pseudo-rezystory – odpowiednio W/L :
2/40, 1/40, 2/20, 1/20 $\mu\text{m}/\mu\text{m}$
- 2 konfiguracje pojemności –
 $C_{in}/C_f = 4/200 \text{ pF/fF}$

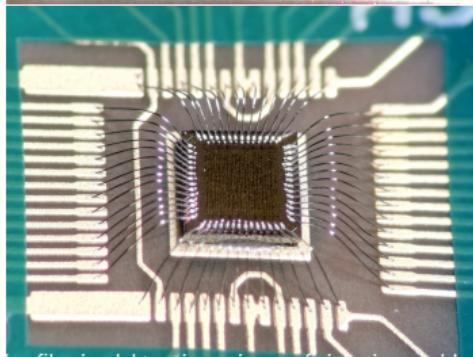
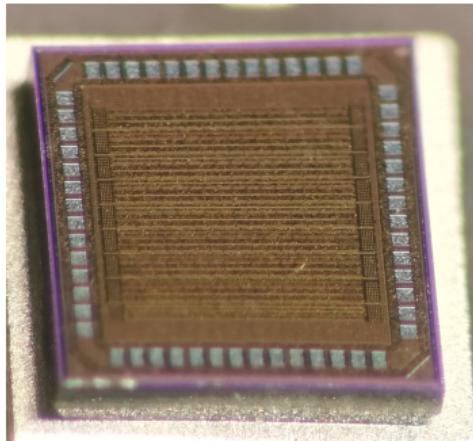
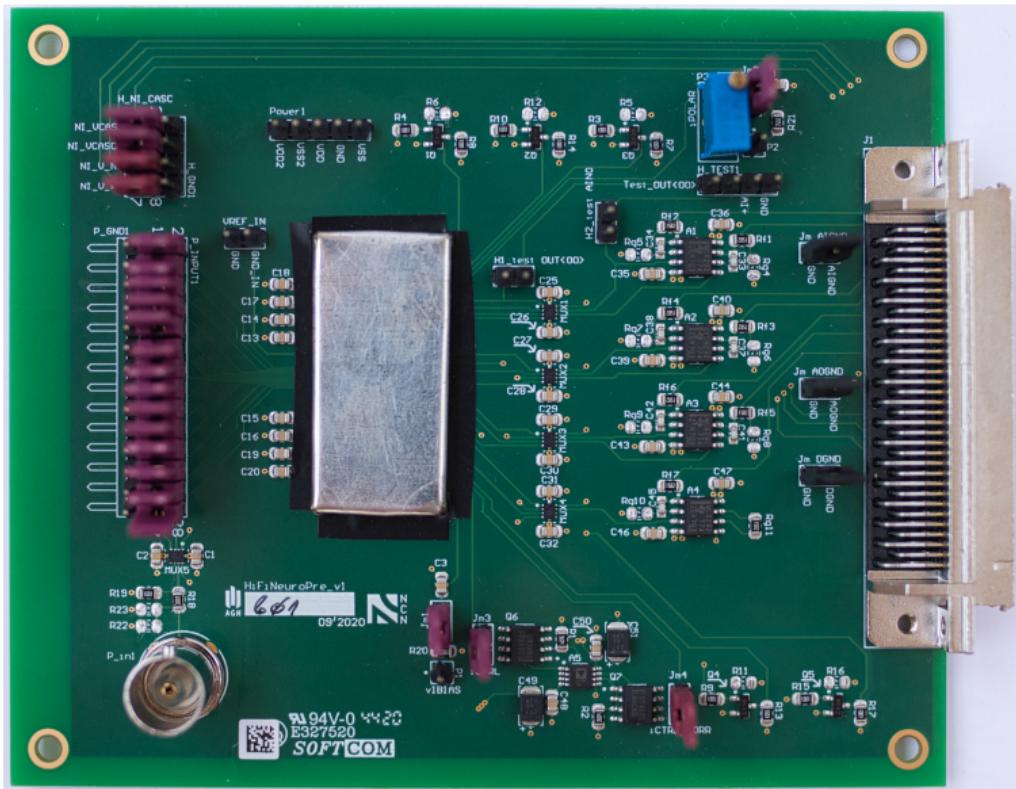
Symulacje Post-Layout

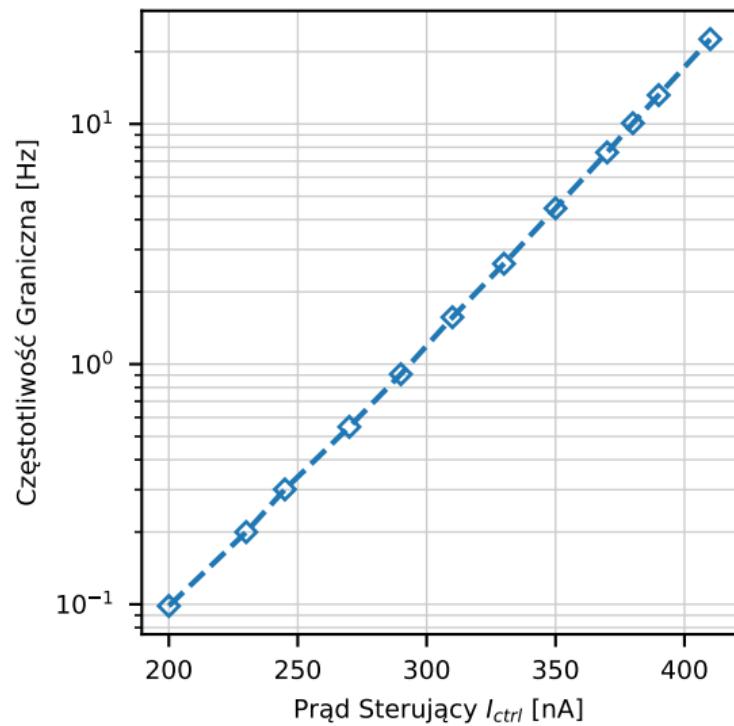
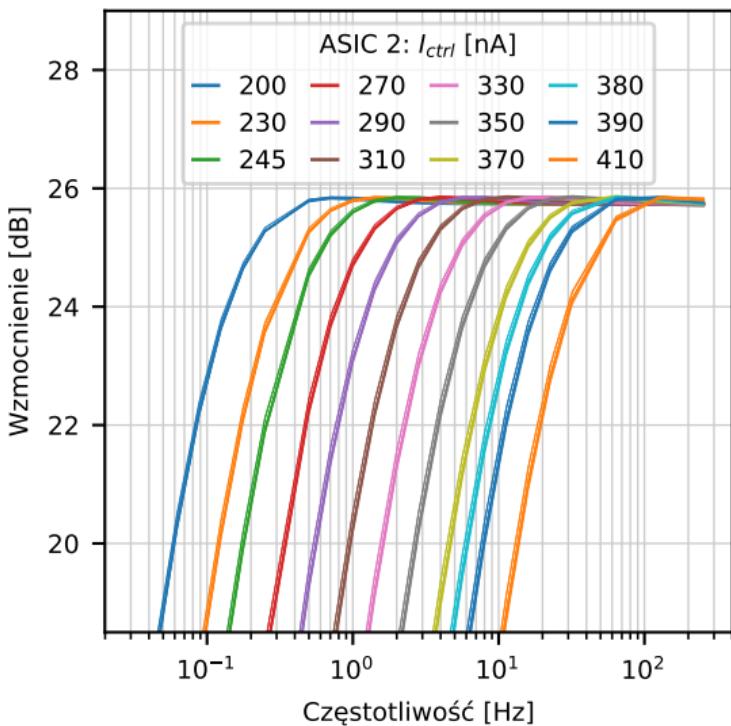
Część IV

Weryfikacja elektroniczna i neurofizjologiczna układu scalonego HiFiNeuroPre

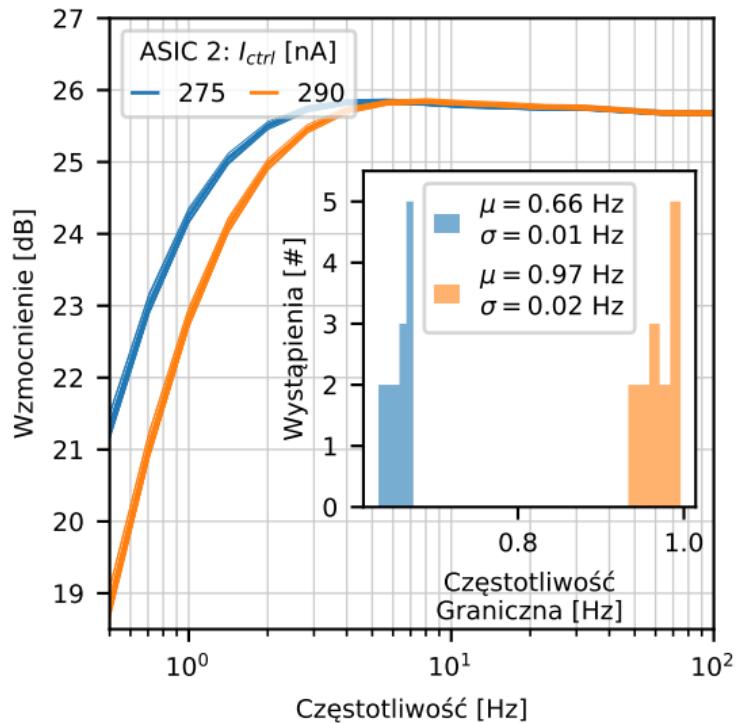
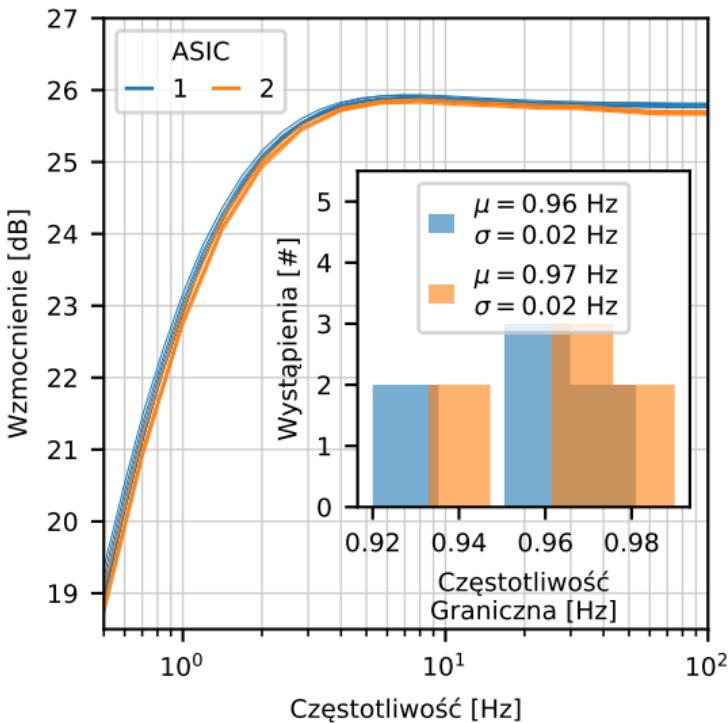
System testowy

Wzmocnienie, częstotliwość graniczna

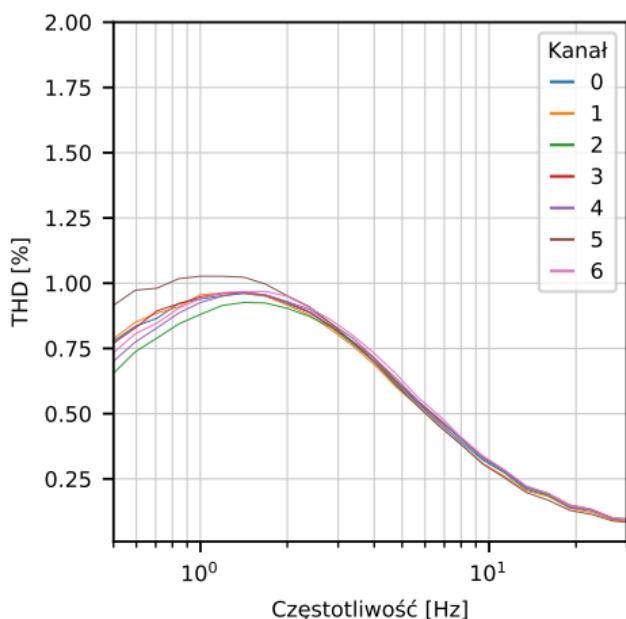

Jednorodność kanałów

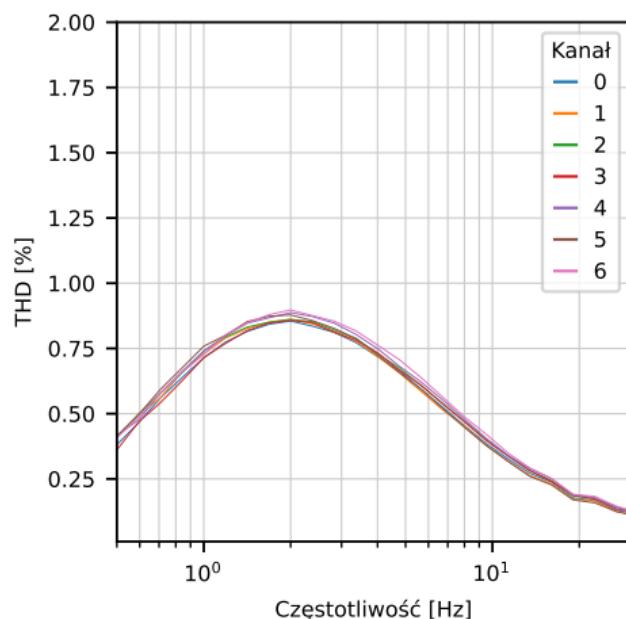

Pomiary zniekształceń harmonicznych – wpływ korekty

Brak globalnej korekty

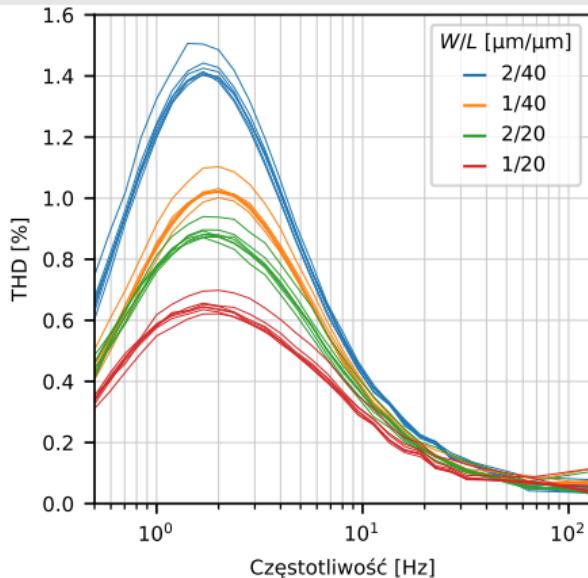

Korekta globalna

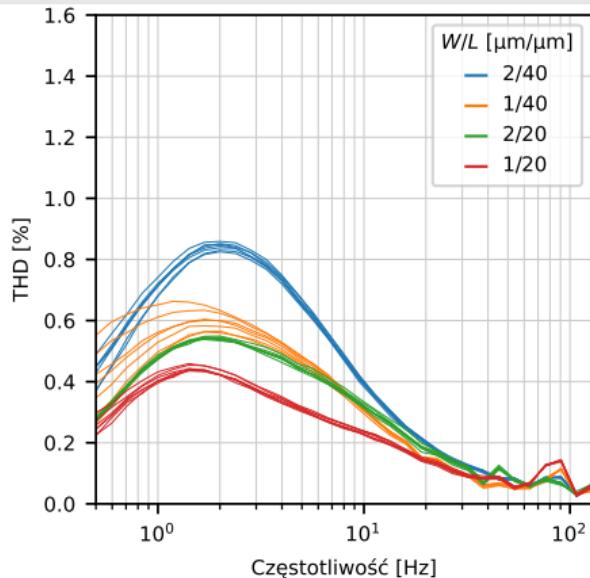

Konfiguracje przedwzmacniacza

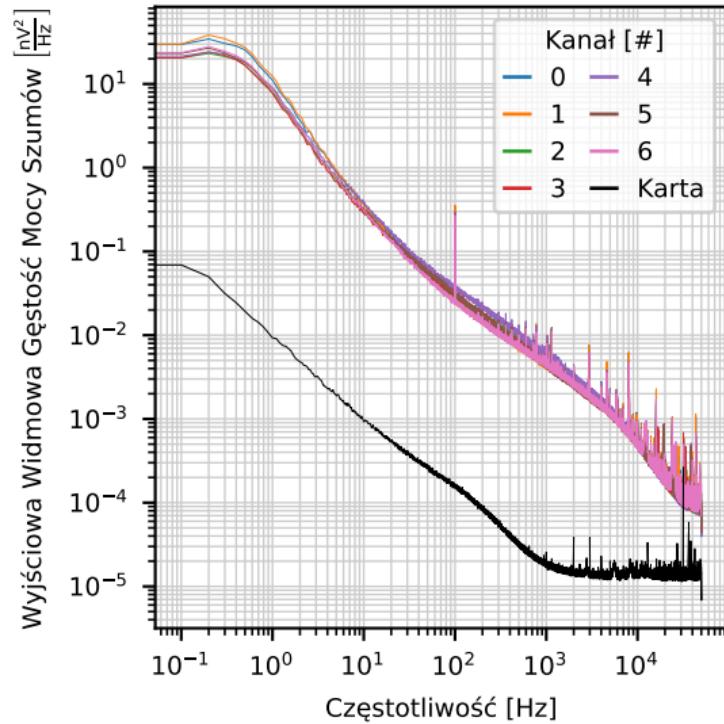
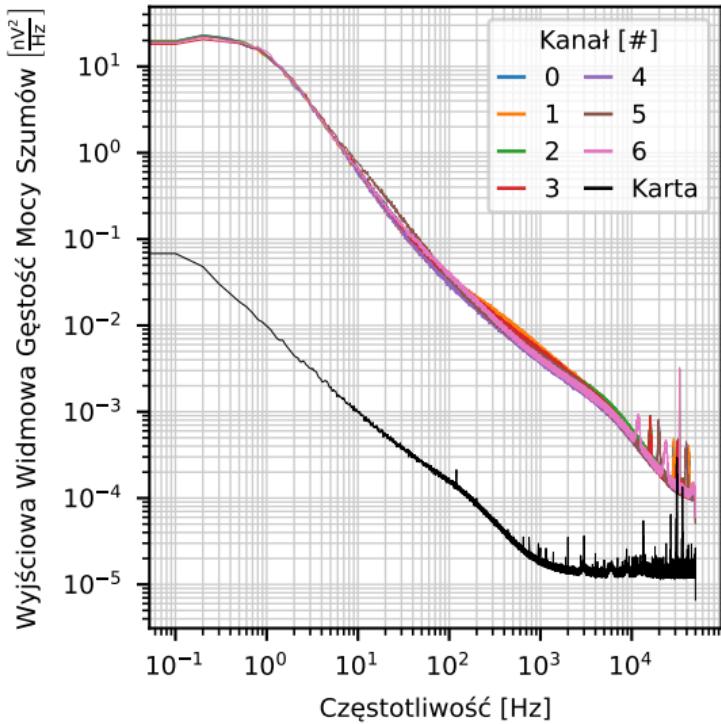
Symetryczna konfiguracja

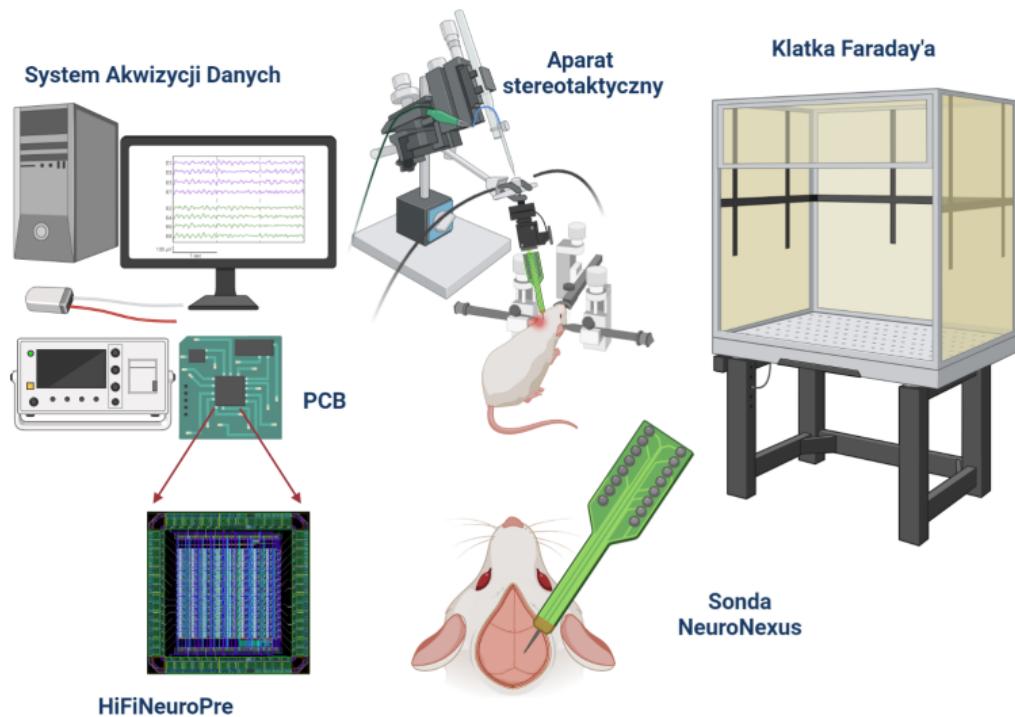
Drugi wariant przedwzmacniacza z większymi pojemnościami wejściowymi

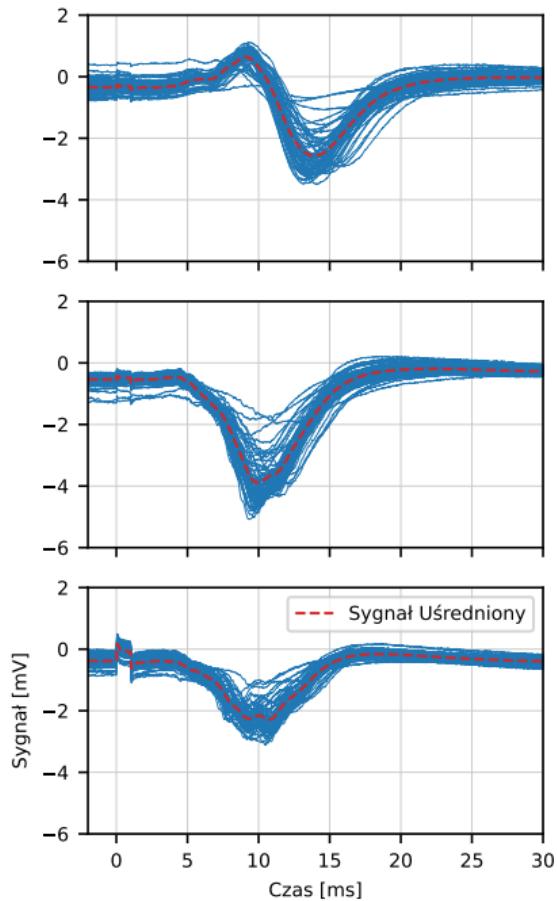

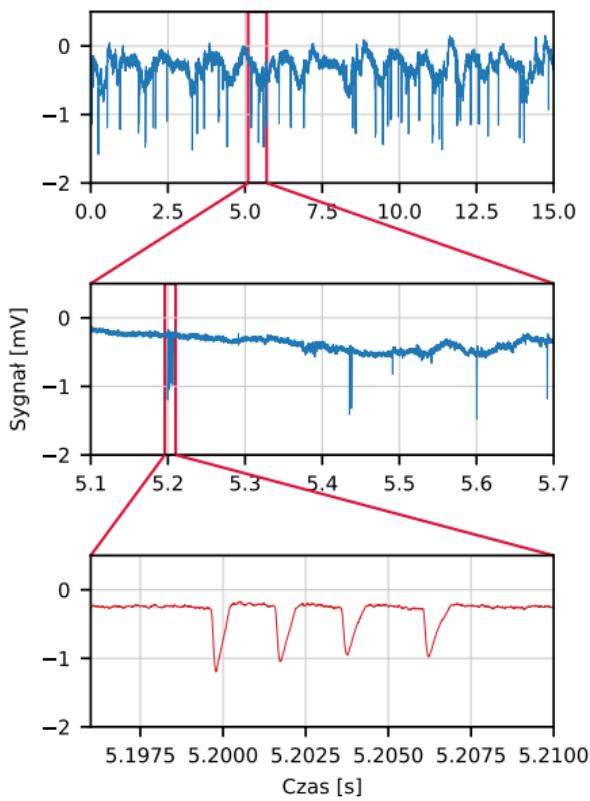
Pomiary szumów

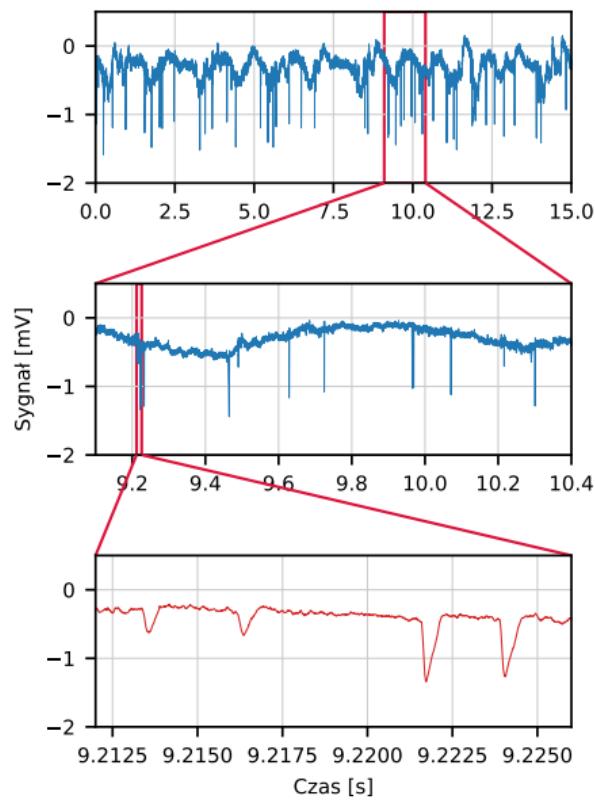
System pomiarowy do akwizycji sygnałów neurobiologicznych

(a)

(b)

Część V

Podsumowanie

Podsumowanie testów elektronicznych

Tabela 1: Parametry przedwzmacniacza na podstawie pomiarów weryfikacyjnych

Parametr	Wartość
Napięcia zasilania	$\pm 1,8 \text{ V}$
Całkowity prąd	$2 \mu\text{A}$
Pobór mocy dla pojedynczego kanału	$7,2 \mu\text{W}$
Wzmocnienie z zamkniętą pętlą sprzężenia	25,9 dB
Zakres dolnej częstotliwości granicznej	0,1 Hz do 20 Hz
Ekwiwalentny szum wejściowy w zakresie LFP	$7,5 \mu\text{V}_{\text{rms}}$
Ekwiwalentny szum wejściowy w zakresie AP	$6,7 \mu\text{V}_{\text{rms}}$
Zniekształcenia harmonioyczne THD – $10 \text{ mV}_{\text{pp}}$ 1,68 Hz	0,94 %
Pole powierzchni pojedynczego przedwzmacniacza	$0,0071 \text{ mm}^2$

Podsumowanie

- analiza nieliniowości wejściowego obwodu sprzęgającego, który jest odpowiedzialny za ustawienie dolnej częstotliwości granicznej;
- największe zniekształcenia występują dla częstotliwości sygnałów w okolicy dolnej częstotliwości granicznej;
- zaproponowano i zaimplementowano w opracowanym układzie scalonym nowe rozwiązanie dla pseudo-rezystorów stosowanych w obwodzie sprzęgającym;
- opracowany testowy układ scalony zawiera 14 kanałów, każdy kanał został opracowany w ośmiu wersjach umożliwiających weryfikację różnych wariantów projektowych;
- zostały wykonane kompletne testy elektroniczne;
- przeprowadzono eksperiment neurobiologiczny.

Opracowanie wielokanałowego układu scalonego w technologii
CMOS do rejestracji aktywności neuronalnej oraz jego aplikacja w
funkcjonalnych badaniach mózgu

mgr inż. Beata TRZPIL-JURGIELEWICZ

promotorzy:

prof. dr hab. inż. Władysław DĄBROWSKI

dr inż. Paweł HOTTOWY